

SEURAKUNNAT, TURVAPAIKANHAKIJAT JA
SOLIDAARINEN YHDESSÄ ELÄMISENTAITO
Hanna Niemi ja Ulla Siirto 10.11.2017
Diakonian tutkimuksen päivä

11/12/2017

EVANKELISLUTERILAISTEN SEURAKUNTIEN TYÖ MAAHANMUUTTAJIEN PARISSA

- Pistemäistä aina 1980-luvulle asti
- Maahanmuuttajiin erikoistuneet työntekijät
- 2015 turvapaikanhakijoiden äkillisesti kasvanut määrä toi maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat monien tietoisuuteen seurakunnissa ympäri Suomea
- => tätä pitää tutkia

TUTKIMUS

- Rahoittaja Kirkon tutkimuskeskus
- Opiskelijat osallistuivat eri toimipaikoissa tekemällä opinnäytetöitä ja muita tehtäviä
- Mukana 54 seurakuntaa ja 10 seurakuntayhtymää
- Tutkimustaportti (KT), tutkimusprosessikuvaus (DT) ja artikkeli (Siirtolaisinstituutti) + opiskelijoiden tekemät opinnäytetyöt

TUTKIMUSKYSYMYS

- Miten solidaarinen yhdessä elämisen taito näkyi seurakuntien työntekijöiden ja vapaaehtoisten kohtaamisissa turvapaikanhakijoiden kanssa. Poikkeako tämä jollain tavoin vieraanvaraisuudesta?

VIERAANVARAISUUS

- Seurakuntien työssä vieraanvaraisuus on vallitseva käsite, jolla kuvataan tapaa suhtautua vieraisiin ja muualta tulleisiin.
- Vieraanvaraisuus-käsitteellä on kuitenkin todettu olevan puutteita. Filosofi Derrida (1997) pohtii vieraanvaraisuutta tilanteessa, jossa tulijat ovat jo integroituneet niin, että haluavat samanlaisiksi kuin kantaväestö. Tällöin he lakkaavat olemasta vieraita. Näin myös vieraanvaraisuus katoaa.
- Tilanteessa, jossa vieraat ovat tulleet jäädäkseen, on vieraanvaraisuus siten riittämätön käsite. Tällöin tarvitaan uudenlaisia tapoja tarkastella suhdetta muualta tulleisiin. Solidaarinen yhdessä elämisentaito tarjoaa tähän yhden mahdollisuuden.

SOLIDAARINEN YHDESSÄ ELÄMISENTAITO

- Ne seurakunnat, jotka lähtivät nopeasti mukaan, tunsivat erityistä solidaarisuutta turvapaikanhakijoita ja heidän hätäänsä kohtaan.
- Selvitimme niitä tekijöitä, jotka edistivät solidaarista yhdessä elämistä

SOLIDAARISEN YHDESSÄ ELÄMISENTAIDON TAITOJA

1. Omasta jakaminen
2. Vastavuoroisuus
3. Mahdollisuuksien tasavertaistaminen
4. Konfliktien ratkominen
5. Arjen pienet teot
6. Yhdessä elämisentaitoa vahvistava kieli

OMASTA JAKAMINEN

- Vahva tietoisuus epätasa-arvosta ja jakamisen merkityksestä ihmisarvoisella tavalla
- Oman ajan ja osaamisen jakamista
- Vrt. hyväntekeväisyys, jossa on helposti mukana vallan ja kontrollin ulottuvuus
- Yhteisen hyvän jakaminen ja yhteiskunnallisen vastuun ottaminen

VASTAVUOROISUUS

- Yhdessä ruoan tekeminen ja yhdessä syöminen
- Kokemus yhdenvertaisuudesta
- Tasaa ihmisten keskinäisiä tilityksiä
- Tukee ihmisten itsekunnioitusta

=> Vastavuoroinen kokemus lahjan saamisesta

”Tääl on kaikilla perheillä on ystäväperheet ja osalla on varmaan pariki... Sitte on vielä ystäväystyty... ne on tuonu hirveen paljon semmosta iloo tänne .., ja sitte se, että jotenki se on yhdistänyt kyläläisiä...me ollaan saajan puolella, ollaan saatu iloa, rikkautta ja oppimista...”

MAHDOLLISUUKSIEN TASAVERTAISTAMINEN

- Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri eroavat hyvin paljon turvapaikanhakijoiden lähtömaan yhteiskunnasta ja kulttuurista.
- Sekä turvapaikanhakija että suomalainen vapaaehtoinen joutuivat ylittämään monia rajoja toistensa kohtaamisessa
- Yhteinen toiminta auttoi kohtaamaan vierasta ja löytämään tästä ystävän
- Vahva vastaan tuleminen eri alueilla yhdisti kantasuomalaisia ja tulijoita ja lisäsi näin yhteenkuuluvuuden tunnetta
- Mahdollisuuksien tasavertaistaminen erilaisten tukitoimien ja opintojen avulla on osa solidaarisuutta.

”...jossakin vaiheessa me todettiin että nyt ne turvapaikanhakijat on itse hyvä että ne saa myöskin itselleen roolit, niin ne rupes jakamaan ruokaa, ne rupes tekeen siivousvuoroja, heti alun perin tehtiin konsepti heidän kanssa niin että he itse tekevät ja he myös itse halusivat että he tekevät, he ei halunnut vain nukkua ja maata, vaan totta kai he halus osallistua”

KONFLIKTIEN RATKOMINEN

- Naapurisovittelu
- Positiiviset kohtaamiset
- Arjen tilanteiden ja tapahtumien jakaminen
- Yhteinen toiminta
- Eroavuuksien tunnustaminen
- Kulttuurien erilaisuuden puheeksi ottaminen
- Konfliktien kautta syntyy oppimista, joka luo yhdessä elämisentaitoa.

Olihan meilläkin täällä konflikteja, kurdit ja shiiat oli yhdessä vaiheessa erittäin käärmeissään toisiaan kohtaan ja kyllä siinä kysyttiin jo vähän munkin uskonnon lukutaitoa, että miten mä pystyn ne saamaan nukkumaan patjoilla vierekkäin, kun ne on omassa kotikylässään ollut ojan toisilla puolella ja osa jopa ampunut toisiaan. Ykskin mies sanoi, että mun naapurin patjalla istuu mies, joka meinas tappaa mut, niin onhan se aivan järkyttävää ja hirveetä, et sä oot yhtäkkiä monen viikon jälkeen kirkon lattialla ja se onkin siinä vieressä, mut silti nekin nuoret miehet pysty sopimaan sen keskenänsä. Ja kyl se, että puhuttiin asiasta avoimesti ja käytiin niitä läpi, niin ratkasi varmaan niitä tilanteita.

YHDESSÄ ELÄMISENTAITO ARJEN KESKELLÄ

- Arjen pienissä teoissa ja rutiineissa toisen huomioiminen arvostavasti
- Nimen kysyminen
- Yhteiset tilaisuudet
- Eri osapuolien kuuleminen ja pelkojen vastaanottaminen
- Arkipäiväinen juttelu

“...kun ne pojat tulevat kuntosalille ne kysyy, että mitä kuuluu, olen Ahmed, kuka sinä olet... niin sillä ne sai sen keskustelun auki...”

YHDESSÄ ELÄMISEN TAITOA VAHVISTAVA TUNNE JA KIELI

- Yhteisöön liittäminen ja yhteisön jäsenille kuuluvien roolien antaminen => me-henki
- Yhteisöllisten tilojen rakentaminen
- Sanavalinnat (vrt. Muukalaisuus)

MATERIAALIA

- Niemi, Hanna & Siirto, Ulla. 2017. Hätmajoituksesta Aleppon kelloihin. Evankelis-luterilaisten seurakuntien turvapaikkatyö Suomessa. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 49.
- Klemettilä, Tiia. 2016. Perhelähtöinen työote kirkon turvapaikkatoiminnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Lehikoinen, Oskari. 2017. Porin evankelis-luterilaiset seurakunnat työssä turvapaikanhakijoiden hätmajoitusyksikössä.
- Salo, Inka. 2016. Seurakunta kulttuurienvälisen kohtaamisen mahdollistajana. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Aalto, Kaisa & Nissinen, Virva. 2016. Hyvät käytännöt –opas. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content431C85>

Kiitos!